

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΤΟ ΕΛΕΓΚΤΙΚΟ ΣΥΝΕΔΡΙΟ

ΣΕ ΟΛΟΜΕΛΕΙΑ

Συνεδρίασε δημόσια στο ακροατήριό του, στις 8 Ιανουαρίου 2020, με την εξής σύνθεση: Ιωάννης Σαρμάς, Πρόεδρος, Σωτηρία Ντούνη, Μαρία Βλαχάκη, Άννα Λιγωμένου, Γεωργία Μαραγκού, Αγγελική Μαυρουδή και Μαρία Αθανασοπούλου Αντιπρόεδροι, Γεώργιος Βοΐλης, Ευαγγελία - Ελισάβετ Κουλουμπίνη, Σταμάτιος Πουλής, Κωνσταντίνα Ζώη, Δέσποινα Καββαδία - Κωνσταντάρα, Αγγελική Μυλωνά, Γεωργία Τζομάκα, Στυλιανός Λεντιδάκης, Θεολογία Γναρδέλλη, Βιργινία Σκεύη, Βασιλική Σοφιανού, Αγγελική Πανουτσακοπούλου, Δέσποινα Τζούμα, Δημήτριος Τσακανίκας, Ευφροσύνη Παπαθεοδώρου, Βασιλική Προβίδη, Κωνσταντίνος Παραθύρας, Αργυρώ Μαυρομάτη, Ευαγγελία Σεραφή, Κωνσταντίνος Κρέπης, Ειρήνη Κατσικέρη, Γεωργία Παπαναγοπούλου, Νεκταρία Δουλιανάκη, Αικατερίνη Μποκόρου, Αντιγόνη Στίνη και Βασιλική Πέππα, Σύμβουλοι. Γραμματέας η Ελένη Αυγουστόγλου.

Γενικός Επίτροπος Επικρατείας: Αντώνιος Νικητάκης, Επίτροπος Επικρατείας, κωλυομένης της Γενικής Επιτροπής της Επικρατείας του Ελεγκτικού Συνεδρίου, Χρυσούλας Καραμαδούκη.

Για να δικάσει την από ... (αριθμ. κατάθεσης ...) αίτηση του Ελληνικού Δημοσίου, που εκπροσωπείται νόμιμα από τον Υπουργό Οικονομικών, ο οποίος παραστάθηκε διά του Νομικού Συμβούλου του Κράτους Νικολάου Καραγιώργη,

κατά του ..., κατοίκου ... (οδός ...), ο οποίος παραστάθηκε μετά της πληρεξούσιας δικηγόρου του Ελένης - Μαρίας Καϋμενάκη (Α.Μ. Δ.Σ.Α. 20676).

Με την αίτηση αυτή ζητείται η αναίρεση της ... απόφασης του ΙΙ Τμήματος του Ελεγκτικού Συνεδρίου.

Κατά τη συζήτηση που ακολούθησε το Δικαστήριο άκουσε:

Τον εκπρόσωπο του Ελληνικού Δημοσίου, ο οποίος ζήτησε την παραδοχή της αίτησης.

Την πληρεξούσια δικηγόρο του αναιρεσίβλητου, η οποία ζήτησε την απόρριψή της. Και

Τον Επίτροπο της Επικρατείας του Ελεγκτικού Συνεδρίου, ο οποίος ανέπτυξε την από 8.1.2020 έγγραφη γνώμη του και πρότεινε την απόρριψη της αίτησης.

Μετά τη δημόσια συνεδρίαση το Δικαστήριο συνήλθε σε διάσκεψη, με παρόντες τους Δικαστές που έλαβαν μέρος στη συζήτηση της υπόθεσης, εκτός από την Αντιπρόεδρο Άννα Λιγωμένου και τους Συμβούλους Γεώργιο Βοΐλη, Σταμάτιο Πουλή και Στυλιανό Λεντιδάκη που είχαν κώλυμα (άρθρα 11 παρ. 2 του Κώδικα Νόμων για το Ελεγκτικό Συνέδριο, που κυρώθηκε με το άρθρο πρώτο του ν. 4129/2013 και 78 παρ. 2 του π.δ/τος 1225/1981).

Άκουσε την εισήγηση της Συμβούλου Βασιλικής Σοφιανού και αφού μελέτησε τα σχετικά έγγραφα

Σκέφθηκε σύμφωνα με τον νόμο

1. Για την άσκηση της κρινόμενης αίτησης δεν απαιτείται η καταβολή παραβόλου (άρθρα 61 παρ. 1 και 117 του π.δ/τος 1225/1981, φ. 304 Α', και 73 παρ. 1 του, κυρωθέντος με το άρθρο πρώτο του ν. 4129/2013, φ. 52 Α', Κώδικα Νόμων για το Ελεγκτικό Συνέδριο).

2. Με την υπό κρίση αίτηση, όπως αναπτύσσεται με το από ... νομίμως κατατεθέν υπόμνημα, ζητείται η αναίρεση της ... οριστικής απόφασης του ΙΙ Τμήματος του Ελεγκτικού Συνεδρίου. Με την απόφαση αυτή κρίθηκε ότι οι διατάξεις των άρθρων 38 του ν. 3863/2010 και 11 του ν. 3865/2010, όπως τροποποιήθηκαν με τις διατάξεις των άρθρων 44 παρ. 10 του ν. 3986/2011 και 2 παρ. 13 του ν. 4002/2011, κατά το μέρος που προβλέπουν την επιβάρυνση με την Εισφορά Αλληλεγγύης Συνταξιούχων (ΕΑΣ) των συντάξεων του Δημοσίου, είναι αντίθετες προς τις ρυθμίσεις των άρθρων 4 παρ. 1 και 5, 22 παρ. 5 και 25 παρ. 1 και 4 του Συντάγματος και τις από αυτά απορρέουσες συνταγματικές αρχές και είναι, ως εκ τούτου, ανίσχυρες. Με βάση δε τις ανωτέρω νομικές παραδοχές, έγινε δεκτή εν μέρει η αγωγή του ήδη αναιρεσίβλητου, πολιτικού συνταξιούχου, πρώην δικαστικού λειτουργού (Προέδρου του Ελεγκτικού Συνεδρίου επί τιμή), και αναγνωρίστηκε η υποχρέωση του Ελληνικού Δημοσίου να καταβάλει σε αυτόν, νομιμοτόκως από την επίδοση της αγωγής, ως αποζημίωση, κατά το άρθρο 105 του ΕισΝΑΚ, το ποσό των 42.316,47 ευρώ που είχε παρανόμως παρακρατηθεί από τη σύνταξή του, κατ' εφαρμογή των ανωτέρω διατάξεων, κατά το χρονικό διάστημα από 1.7.2011 έως 30.9.2015.

3. Η αίτηση αυτή έχει ασκηθεί εμπρόθεσμα και νομότυπα. Επομένως, είναι τυπικά δεκτή και πρέπει να ερευνηθεί περαιτέρω ως προς τη βασιμότητα των λόγων της.

4. Επί των προβαλλομένων με την αίτηση αναίρεσης λόγων υπεβλήθη νομίμως το από ... υπόμνημα του αναιρεσίβλητου.

5. Με τον πρώτο λόγο αναίρεσης προβάλλεται ότι κατά παράβαση ουσιώδους δικονομικού τύπου και δη κατά παράβαση της διάταξης του άρθρου 108Α παρ. 1 εδ. β' και 2 του π.δ/τος 1225/1981, το Τμήμα δεν ανέστειλε την εκδίκαση της από 1.10.2015 αγωγής του αναιρεσιβλήτου, ως εκ του με την 278/2019 απόφαση του ΙΙΙ Τμήματος του Ελεγκτικού Συνεδρίου είχε υποβληθεί και εκκρεμούσε ενώπιον της Ολομέλειας του Δικαστηρίου προδικαστικό ερώτημα επί ομοίου νομικού ζητήματος με το εγειρόμενο στην επίδικη υπόθεση. Ειδικότερα, το αναιρεσείον προβάλλει ότι με την ως άνω παραπεμπτική απόφαση είχε υποβληθεί στην Ολομέλεια προδικαστικό ερώτημα σχετικά με το αν μετά τη θέση σε ισχύ των διατάξεων του ν. 4387/2016 και την ένταξη των στρατιωτικών συνταξιούχων στον Ενιαίο Φορέα Κοινωνικής Ασφάλισης (ΕΦΚΑ), εξακολουθούν να αντίκεινται στο Σύνταγμα οι ρυθμίσεις των άρθρων 38 του ν. 3863/2010 και 11 του ν. 3865/2010, όπως τροποποιήθηκαν και ισχύουν, με τις οποίες επιβλήθηκε Εισφορά Αλληλεγγύης Συνταξιούχων (ΕΑΣ) στις συντάξεις του Δημοσίου, σύμφωνα με τα κριθέντα με τη 244/2017 απόφαση της Ολομέλειας του Δικαστηρίου, ως εκ της μεταβολής των νομοθετικών δεδομένων επί των οποίων θεμελιώνεται η ως άνω απόφαση της Ολομέλειας.

6. Μετά τη σύσταση του Ενιαίου Φορέα Κοινωνικής Ασφάλισης με τον ν. 4387/2016 και την υπαγωγή των υπαλλήλων και συνταξιούχων του Δημοσίου σε αυτόν, το ΙΙΙ Τμήμα, κατά την εκδίκαση αγωγής στρατιωτικών συνταξιούχων του Δημοσίου, με την οποία ζητούσαν να αναγνωριστεί η υποχρέωση του Ελληνικού Δημοσίου να τους καταβάλει, νομιμοτόκως από την επίδοση της αγωγής, ως αποζημίωση, κατ' άρθρα 105 και 106 του ΕισΝΑΚ, τα ποσά που προσδιορίζονται ειδικότερα με την αγωγή για τον καθένα από αυτούς, προς αποκατάσταση της ζημίας την οποία υπέστησαν από την παρακράτηση της εισφοράς αλληλεγγύης συνταξιούχων από τη σύνταξή τους, κατά το χρονικό διάστημα από 24.8.2012 έως 29.11.2017, με την 278/2019 απόφασή του, παρέπεμψε στην Ολομέλεια του Δικαστηρίου, κατά τα ειδικώς οριζόμενα στη σκέψη 34 αυτής, τα ακόλουθα προδικαστικά ερωτήματα: «[Σ]την υπό κρίση υπόθεση ανακύπτει το ζήτημα γενικότερης σημασίας, ήτοι της συμβατότητας με το Σύνταγμα της υπαγωγής, με το άρθρο 4 του ν. 4387/2016, των στρατιωτικών υπαλλήλων και συνταξιούχων στο ενιαίο σύστημα κοινωνικής ασφάλισης του ν. 4387/2016, με τις

διατάξεις των άρθρων 45, 23 παρ. 2 και 29 παρ. 3 του Συντάγματος καθώς και εκείνες των άρθρων 73 παρ. 2 και 3, 78 παρ. 4 και 80 του Συντάγματος και, τέλος των άρθρων 4 παρ. 1 και 25 παρ. 1 του Συντάγματος. Επιπλέον, ανακύπτει το ζήτημα ορθής εφαρμογής από το Τμήμα των κριθέντων με την ΕλΣ Ολ. 244/2017 που αφορά ευρύτερη κατηγορία προσώπων, ήτοι όλους όσοι εκ των συνταξιούχων υπόκεινται σε εισφορά αλληλεγγύης, ιδίως μετά την ένταξη αυτών στο καθεστώς αυτό, καθώς και το ζήτημα της συμβατότητας των διατάξεων των άρθρων 38 του ν. 3863/2010 και 11 του ν. 3865/2010 και, συνακόλουθα, των άρθρων 44 παρ. 10 του ν. 3986/2011 και 2 παρ. 13 του ν. 4002/2011, με τις διατάξεις των άρθρων 4 παρ. 1 και 5 και 22 παρ. 5 του Συντάγματος και τις από αυτά απορρέουσες αρχές. Για το λόγο αυτό και δεδομένου ότι δεν υφίσταται απόφαση της Ολομέλειας του Ελεγκτικού Συνεδρίου που να έχει επιλύσει τα ανωτέρω ζητήματα, πρέπει να υποβληθεί προδικαστικό ερώτημα στην Ολομέλεια, κατ' εφαρμογή του άρθρου 108 Α παρ. 2 του π.δ. 1225/1981, προκειμένου να αποφανθεί για το ζήτημα της αντίθεσης με τις προμνησθείσες συνταγματικές διατάξεις αφενός της υπαγωγής των στρατιωτικών υπαλλήλων και συνταξιούχων στο ενιαίο σύστημα κοινωνικής ασφάλισης του ν. 4387/2016 και, αφετέρου, μετά την ένταξή τους στο καθεστώς αυτό, της παρακράτησης από τη σύνταξή τους της εισφοράς αλληλεγγύης συνταξιούχων κατ' εφαρμογή των διατάξεων των άρθρων 38 του ν. 3863/2010 και 11 του ν. 3865/2010 και, συνακόλουθα, των άρθρων 44 παρ. 10 του ν. 3986/2011 και 2 παρ. 13 του ν. 4002/2011».

7. Στο άρθρο 108Α του π.δ/τος 1225/1981 «Περί εκτελέσεως των περί Ελεγκτικού Συνεδρίου διατάξεων» (φ. 304 Α'), το οποίο προστέθηκε με το άρθρο 69 του ν. 4055/2012 (φ. 51 Α'), ορίζεται: «1. Οποιοδήποτε ένδικο βοήθημα ή μέσο ενώπιον οποιουδήποτε Τμήματος, μπορεί, ύστερα από αίτημα ενός των διαδίκων ή του Γενικού Επιτρόπου της Επικράτειας στο Ελεγκτικό Συνέδριο, να εισαχθεί για εκδίκαση ενώπιον της Ολομέλειας του Ελεγκτικού Συνεδρίου με πράξη τριμελούς Επιτροπής, η οποία αποτελείται από τον Πρόεδρο του Ελεγκτικού Συνεδρίου, τον αρχαιότερο Αντιπρόεδρο ή τον νόμιμο αναπληρωτή του, όταν η υπόθεση εκκρεμεί ενώπιον του Τμήματος στο οποίο προεδρεύει, και τον Πρόεδρο του Τμήματος στο οποίο εκκρεμεί το ένδικο βοήθημα ή μέσο, όταν με αυτό τίθεται ζήτημα γενικότερου ενδιαφέροντος που έχει συνέπειες για ευρύτερο κύκλο προσώπων. Η πράξη αυτή που δημοσιεύεται σε δύο εφημερίδες των Αθηνών, συνεπάγεται την αναστολή εκδίκασης των εκκρεμών υποθέσεων, στις οποίες τίθεται το ίδιο ζήτημα. Η αναστολή δεν καταλαμβάνει την προσωρινή δικαστική προστασία. Στη δίκη δικαιούται να παρέμβει κάθε διάδικος σε εκκρεμή δίκη, στην οποία τίθεται το ζήτημα αυτό. Μετά την επίλυση του, η Ολομέλεια μπορεί να παραπέμπει το ένδικο βοήθημα ή μέσο στο αρμόδιο Τμήμα, για περαιτέρω εξέταση. Η απόφαση της Ολομέλειας

δεσμεύει τους διαδίκους της ενώπιον της δίκης, στους οποίους περιλαμβάνονται και οι παρεμβάντες. 2. Όταν Τμήμα του Ελεγκτικού Συνεδρίου επιλαμβάνεται υπόθεσης στην οποία ανακύπτει ζήτημα γενικότερου ενδιαφέροντος που έχει συνέπειες για ευρύτερο κύκλο προσώπων ή κρίνει ότι διάταξη τυπικού νόμου αντίκειται σε διάταξη υπέρτερης τυπικής ισχύος, χωρίς το ζήτημα αυτό να έχει κριθεί με προηγούμενη απόφαση της Ολομέλειας του Ελεγκτικού Συνεδρίου, μπορεί με απόφασή του, που δεν υπόκειται σε ένδικα μέσα να υποβάλει σχετικό προδικαστικό ερώτημα στην Ολομέλεια. Το δεύτερο και τέταρτο εδάφιο της προηγούμενης παραγράφου έχουν εφαρμογή και στην περίπτωση αυτή. Η απόφαση της Ολομέλειας είναι υποχρεωτική για το Τμήμα που υπέβαλε το ερώτημα και δεσμεύει τους ενώπιον της παρεμβάντες. 3. (...)».

8. Με τις διατάξεις που εκτέθηκαν στην προηγούμενη σκέψη εισήχθη, μεταξύ άλλων, ο θεσμός του προδικαστικού ερωτήματος στις δίκες ενώπιον του Ελεγκτικού Συνεδρίου, στο πλαίσιο υποθέσεων στις οποίες είτε ανακύπτουν ζητήματα που από τη φύση τους έχουν γενικότερο ενδιαφέρον και αναμένεται να προκαλέσουν σημαντικό αριθμό διαφορών, είτε κρίνεται ότι διάταξη τυπικού νόμου αντίκειται σε διάταξη υπέρτερης τυπικής ισχύος, χωρίς το ζήτημα αυτό να έχει κριθεί με προηγούμενη απόφαση της Ολομέλειας του Ελεγκτικού Συνεδρίου (βλ. ΕλΣ Ολ. 484/2018, πρβλ. ΕλΣ Ολ. 1510/2016). Τούτο δε, ώστε η τελευταία αποφαινόμενη επί του ζητήματος να προβαίνει σε επίκαιρη επίλυσή του, συμβάλλοντας στην ενότητα, την εναρμόνιση της νομολογίας και την ασφάλεια του δικαίου (βλ. συναφώς την αιτιολογική έκθεση του ν. 4055/2012 και ΕλΣ Ολ. 742/2018, απόφ. ΕΔΔΑ της 12.2.2019, *Φραντζεσκάκη και λοιποί κατά Ελλάδος*, σκέψεις 17, 34, πρβλ. ΣτΕ Ολ. 601/2012). Δοθέντος δε, ότι η διάταξη της παραγράφου 2 του άρθρου 108 παραπέμπει στο δεύτερο και τέταρτο εδάφιο της παραγράφου 1 του ίδιου άρθρου του οικείου π.δ/τος, συνάγεται ότι περίληψη της απόφασης περί υποβολής προδικαστικού ερωτήματος δημοσιεύεται σε δύο εφημερίδες των Αθηνών, η απόφαση δε αυτή συνεπάγεται την αναστολή εκδίκασης των εκκρεμών υποθέσεων, στις οποίες τίθεται το ίδιο ζήτημα, ενώ στην κατά τα ανωτέρω ανοιγείσα δίκη ενώπιον της Ολομέλειας δικαιούται να παρέμβει κάθε διάδικος σε δίκη εκκρεμή, στην οποία τίθεται το ίδιο νομικό ζήτημα. Περαιτέρω, οι εν λόγω διατάξεις έχουν ως συνέπεια να μεταβληθούν ειδικά για τη συγκεκριμένη υπόθεση οι πάγιοι κανόνες της αρμοδιότητας για την εξέταση του εγειρόμενου ζητήματος από το οικείο Τμήμα του Ελεγκτικού Συνεδρίου, με την κατ' εξαίρεση απόσχιση του από την τακτική δίκη και την πρόκληση απευθείας κρίσης από την Ολομέλεια, χωρίς τη μεσολάβηση οριστικής κρίσης του Τμήματος επ' αυτού, χάριν της ταχείας και αποτελεσματικής απονομής της δικαιοσύνης και της ασφάλειας δικαίου (βλ. ΕλΣ Ολ. 1277/2018, πρβλ. ΣτΕ Ολ. 759/2018, 734/2016, 601/2012 και ΣτΕ Διοικ.

Ολ. 4/2010). Στο πλαίσιο αυτό και εν όψει τόσο του, κατ' άρθρο 8 του Συντάγματος, ατομικού δικαιώματος στο νόμιμο δικαστή, που συνιστά και θεσμική εγγύηση λειτουργίας των δικαστηρίων, όσο και του, κατ' άρθρα 20 παρ. 1 του Συντάγματος και 6 παρ. 1 της Ευρωπαϊκής Σύμβασης για την Προστασία των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και των Θεμελιωδών Ελευθεριών (ΕΣΔΑ), ατομικού δικαιώματος πλήρους και αποτελεσματικής προστασίας, συνάγεται ότι όταν Τμήμα του Ελεγκτικού Συνεδρίου υποβάλλει, στο πλαίσιο άσκησης της νομικά οριοθετημένης καθ' ύλην αρμοδιότητάς του, ορισμένο προδικαστικό ερώτημα στην Ολομέλεια, η σχετική απόφαση συνεπάγεται την αναστολή των εκκρεμών υποθέσεων ενώπιον του αυτού ή και άλλου Τμήματος με διαφορετική καθ' ύλην αρμοδιότητα, μόνο στον βαθμό που υφίσταται πλήρης ταύτιση και όχι απλώς συνάφεια των εγειρόμενων ζητημάτων, τόσο ως προς το αντικείμενό τους όσο και ως προς τον κύκλο των εμπιπτόντων στο πεδίο εφαρμογής των επίδικων ρυθμίσεων προσώπων.

9. Με την αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση το δικάσαν Τμήμα, υιοθετώντας τις αιτιολογικές σκέψεις της απόφασης 244/2017 της Ολομέλειας του Δικαστηρίου, που εκτέθηκαν αναλυτικά στις σκέψεις 25 έως 27 της παρούσας, σύμφωνα με τις οποίες οι διατάξεις των άρθρων 38 του ν. 3863/2010, 11 του ν. 3865/2010, 44 παρ. 10 του ν. 3968/2011 και 2 παρ. 13 του ν. 4002/2011, καθ' ο μέρος επιβλήθηκε με αυτές Εισφορά Αλληλεγγύης σε βάρος των συντάξεων του Δημοσίου, αντίκειται προς τις ρυθμίσεις των άρθρων 2 παρ. 1, 4 παρ. 1 και 5, 5 παρ. 1, 22 παρ. 5 και 25 παρ. 1 του Συντάγματος και τις από τα άρθρα αυτά απορρέουσες αρχές της ισότητας στα δημόσια βάρη, της ασφάλειας δικαίου, της προβλεψιμότητας, της προστατευομένης εμπιστοσύνης και της αναλογικότητας, έκρινε ότι η παρακράτηση της εισφοράς αλληλεγγύης από τη σύνταξη του αναιρεσίβλητου, πολιτικού συνταξιούχου, πρώην δικαστικού λειτουργού (επίτιμου Προέδρου του Ελεγκτικού Συνεδρίου), κατά το χρονικό διάστημα από 1.7.2011 έως 30.9.2015, κατ' εφαρμογή των ανωτέρω διατάξεων, είναι μη νόμιμη.

10. Με βάση όσα εκτέθηκαν στην προηγούμενη σκέψη και σύμφωνα με όσα έγιναν δεκτά στη σκέψη 8 της παρούσας, κατ' ορθή εφαρμογή των διατάξεων του άρθρου 108Α παρ. 1 εδ. β' και 2 του π.δ/τος 1225/1981, το δικάσαν Τμήμα δεν προέβη σε αναστολή της εκδίκασης της από 1.10.2015 αγωγής του αναιρεσίβλητου, ως εκ του ότι με την 278/2019 απόφαση του ΙΙΙ Τμήματος του Ελεγκτικού Συνεδρίου είχαν υποβληθεί και εκκρεμούσαν ενώπιον της Ολομέλειας του Δικαστηρίου τα αναφερόμενα στη σκέψη 6 της παρούσας προδικαστικά ερωτήματα. Και τούτο, διότι, το μεν πρώτο από τα ανωτέρω προδικαστικά ερωτήματα του ΙΙΙ Τμήματος δεν συναρτά το ζήτημα της συμβατότητας των διατάξεων του ν. 4387/2016 με την εισφορά

αλληλεγγύης συνταξιούχων, ενώ το δεύτερο αφορά μεν την εν λόγω εισφορά, δεν ταυτίζεται, όμως, με τα εγερθέντα στην ένδικη υπόθεση ζητήματα. Ειδικότερα, αντικείμενο του δεύτερου ερωτήματος ήταν η διατήρηση ή μη της κρίσης της 244/2017 απόφασης της Ολομέλειας του Δικαστηρίου περί αντίθεσης της κατ' άρθρα 38 του ν. 3863/2010 και 11 του ν. 3865/2010, όπως τροποποιήθηκαν και ισχύουν, εισφοράς αλληλεγγύης των στρατιωτικών συνταξιούχων με το Σύνταγμα, μετά την ένταξη της κατηγορίας αυτής συνταξιούχων στο ενιαίο σύστημα κοινωνικής ασφάλισης του ν. 4387/2016, ήτοι από 1.1.2017 και εφεξής, ενώ τα εγερθέντα ενώπιον του δικάσαντος Τμήματος νομικά ζητήματα αφορούσαν τη μη συμβατότητα με το Σύνταγμα της παρακράτησης εισφοράς αλληλεγγύης από τη σύνταξη του αναιρεσιβλήτου, πολιτικού συνταξιούχου, τέως δικαστικού λειτουργού, που ανήκει σε κατηγορία διάφορη εκείνης για την οποία υποβλήθηκε το προδικαστικό ερώτημα του ΙΙΙ Τμήματος, για διάστημα πρότερο της θέσης σε ισχύ του ν. 4387/2016 και της ένταξης της κατηγορίας αυτής στον ΕΦΚΑ, και συγκεκριμένα για το χρονικό διάστημα από 1.7.2011 έως 30.9.2015, σύμφωνα και με τα κριθέντα με την 244/2017 απόφαση της Ολομέλειας. Εφόσον, επομένως, το ερώτημα αυτό αφορούσε τη συμβατότητα με το Σύνταγμα της εν λόγω εισφοράς μετά τη θέση σε ισχύ του ν. 4387/2016 και την ένταξη των στρατιωτικών συνταξιούχων στον ΕΦΚΑ, δεν συνέτρεχαν οι προϋποθέσεις αυτόματης αναστολής της εκδίκασης της ένδικης υπόθεσης κατ' άρθρο 108Α του π.δ/τος 1225/1981, όπως βασίμως προβάλλει και ο αναιρεσιβλήτος με το από ... υπόμνημά του.

11. Κατόπιν αυτών, ο περί του αντιθέτου προβαλλόμενος πρώτος λόγος αναίρεσης είναι απορριπτέος ως αβάσιμος.

12. Με τον δεύτερο λόγο αναίρεσης προβάλλεται ότι κατ' εσφαλμένη ερμηνεία και πλημμελή εφαρμογή των διατάξεων των άρθρων 88 παρ. 2, 8, 26, 93, 94, 98 και 100 του Συντάγματος και των διατάξεων του ν. 3038/2002, από τις οποίες απορρέει η υποχρέωση του Ελεγκτικού Συνεδρίου, εφόσον το νομικό ζήτημα που τίθεται ενώπιόν του έχει επιλυθεί από το κατά το άρθρο 88 του Συντάγματος Ειδικό Δικαστήριο, να μην αποστεί από τη δοθείσα από το εν λόγω δικαστήριο νομική λύση, το δικάσαν Τμήμα ήχθη σε κρίση περί της αντισυνταγματικότητας της παρακράτησης της εν λόγω εισφοράς (ΕΑΣ) στη σύνταξη του αναιρεσιβλήτου, πρώην δικαστικού λειτουργού, παρά το γεγονός ότι με την 164/2015 απόφαση του Ειδικού Δικαστηρίου, που εκδόθηκε επί αγωγής χήρας συνταξιούχου δικαστικού λειτουργού, είχε κριθεί, μεταξύ άλλων, ότι η επιβολή της εν λόγω εισφοράς, η οποία αποτελεί τμήμα ενός ευρύτερου προγράμματος δημοσιονομικής προσαρμογής, δεν υπερβαίνει το αναγκαίο μέτρο και είναι συμβατή με το Σύνταγμα, εν όψει και του οριακού ελέγχου που υπόκειται η εκτίμηση του νομοθέτη ως προς τα ληπτέα μέτρα για την

αντιμετώπιση της διαπιστωθείσας από αυτόν κρίσιμης δημοσιονομικής κατάστασης.

13. Σύμφωνα με το άρθρο 98 παρ. 1 περ. στ' του Συντάγματος, οι διαφορές που αναφέρονται από την απονομή συντάξεων δημόσιων λειτουργών, υπαλλήλων και στρατιωτικών, όσων έλκουν από αυτούς συνταξιοδοτικό δικαίωμα και των εξομοιούμενων προς αυτούς κατηγοριών - στις οποίες συγκαταλέγονται και οι εγειρόμενες διαφορές στο πλαίσιο της αδικοπρακτικής ευθύνης του Δημοσίου από τη θέσπιση και εφαρμογή συνταξιοδοτικών διατάξεων, εντός του ειδικού αυτού συνταξιοδοτικού συστήματος, που φέρονται ως αντιβαίνουσες σε υπέρτερης τυπικής ισχύος ρυθμίσεις - ανήκει στην ειδική αποκλειστική δικαιοδοσία του Ελεγκτικού Συνεδρίου. Αποκλείεται δε η κρίση άλλων δικαστηρίων επί των εν λόγω θεμάτων, ευθέως ή παρεμπιπτόντως (βλ. ΑΕΔ 1/2004, 4, 3/2002, 4/2001, ΕλΣ Ολ. 484/2018, ΣτΕ Ολ. 2066/1999, 303/1998, ΣτΕ 1827/2010, 516/2004).

14. Με το από 6.4.2001 Ψήφισμα της Ζ' Αναθεωρητικής Βουλής των Ελλήνων (φ. 87 Α') αντικαταστάθηκε η παράγραφος 2 του άρθρου 88 του Συντάγματος ως εξής: «Οι αποδοχές των δικαστικών λειτουργών είναι ανάλογες με το λειτούργημά τους. Τα σχετικά με τη βαθμολογική και μισθολογική τους εξέλιξη και με την κατάστασή τους γενικά καθορίζονται με ειδικούς νόμους. Κατά παρέκκλιση από τα άρθρα 94, 95 και 98, διαφορές σχετικά με τις κάθε είδους αποδοχές και τις συντάξεις των δικαστικών λειτουργών και εφόσον η επίλυση των σχετικών νομικών ζητημάτων μπορεί να επηρεάσει τη μισθολογική, συνταξιοδοτική ή φορολογική κατάσταση ευρύτερου κύκλου προσώπων, εκδικάζονται από το ειδικό δικαστήριο του άρθρου 99. Το δικαστήριο στις περιπτώσεις αυτές συγκροτείται με τη συμμετοχή ενός επιπλέον τακτικού καθηγητή και ενός επιπλέον δικηγόρου, όπως νόμος ορίζει. (...)». Ο ν. 3038/2002 «Για την επίλυση των διαφορών του άρθρου 88 παρ. 2 του Συντάγματος και άλλες διατάξεις» (Α' 180), που εκδόθηκε σε εκτέλεση της ανωτέρω συνταγματικής διάταξης, ορίζει τα εξής: (i) Στο άρθρο 4: «Στο Ειδικό Δικαστήριο που προβλέπεται με το άρθρο 88 παρ. 2 του Συντάγματος υπάγονται οι διαφορές που αναφέρονται σε κάθε είδους αποδοχές και συντάξεις των δικαστικών λειτουργών και του κύριου προσωπικού του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους, εφόσον η επίλυση των σχετικών νομικών ζητημάτων μπορεί να επηρεάσει τη μισθολογική, συνταξιοδοτική ή φορολογική κατάσταση ευρύτερου κύκλου προσώπων». (ii) Στο άρθρο 5: «1. Το Ειδικό Δικαστήριο εάν κρίνει ότι δεν έχει δικαιοδοσία παραπέμπει την υπόθεση στο αρμόδιο τακτικό διοικητικό δικαστήριο ή το Ελεγκτικό Συνέδριο. Η παραπεμπτική απόφαση είναι δεσμευτική για το δικαστήριο στο οποίο γίνεται η παραπομπή. 2. Το τακτικό διοικητικό δικαστήριο ή το

Ελεγκτικό Συνέδριο, εάν κρίνει ότι στη διαφορά που έχει εισαχθεί απευθείας σε αυτό ανακύπτουν νομικά ζητήματα, η επίλυση των οποίων μπορεί να επηρεάσει τη μισθολογική, συνταξιοδοτική ή φορολογική κατάσταση ευρύτερου κύκλου προσώπων, παραπέμπει τη διαφορά αυτή στο Ειδικό Δικαστήριο. (...)». (iii) Στο άρθρο 13: «Οι διατάξεις του Κεφαλαίου Α' του νόμου αυτού εφαρμόζονται στα ένδικα βοηθήματα που ασκούνται μετά την έναρξη της ισχύος του».

15. Από τις ανωτέρω διατάξεις, ερμηνευόμενες σε συνδυασμό με τις θεμελιώδεις διατάξεις των άρθρων 8, 26, 93, 94, 95, 98 και 100 του Συντάγματος, συνάγεται ότι το ειδικό δικαστήριο του άρθρου 99 του Συντάγματος έχει δικαιοδοσία προς επίλυση νομικών ζητημάτων σχετικών με τις συντάξεις των δικαστικών λειτουργών, εφόσον η επίλυση αυτή μπορεί να επηρεάσει τη συνταξιοδοτική κατάσταση ευρύτερου κύκλου προσώπων. Δοθέντος δε ότι με τη διάταξη του άρθρου 88 παρ. 2 του Συντάγματος θεσπίζεται εξαίρεση από τον γενικό κανόνα δικαιοδοσίας επί των συνταξιοδοτικών διαφορών (βλ. σκέψη 13 της παρούσας), κατά την έννοια της διάταξης αυτής ως επίλυση νομικού ζητήματος σχετικού με τις συντάξεις των δικαστικών λειτουργών νοείται μόνον η επίλυση ζητήματος σχετικού με το ειδικό συνταξιοδοτικό καθεστώς συνταξιούχων δικαστικών λειτουργών και όχι με άλλα νομικά ζητήματα που αφορούν μεν τους εν λόγω συνταξιούχους αφορούν όμως συγχρόνως και για τον ίδιο λόγο και άλλες κατηγορίες συνταξιούχων.

16. Με την 164/2015 απόφασή του, το Ειδικό Δικαστήριο του άρθρου 88 παρ. 2 του Συντάγματος, επιληφθέν αγωγής χήρας συνταξιούχου δικαστικού λειτουργού με αντικείμενο την αναγνώριση της υποχρέωσης του Ελληνικού Δημοσίου να της καταβάλει ως αποζημίωση, κατ' άρθρο 105 ΕισΝΑΚ, μεταξύ άλλων, το ποσό της Εισφοράς Αλληλεγγύης Συνταξιούχων που είχε παρακρατηθεί από τη σύνταξη του αποβιώσαντος συζύγου της κατά το χρονικό διάστημα από 1.1.2010 έως 13.9.2012, κατ' εφαρμογή, μεταξύ άλλων, των διατάξεων του άρθρου 11 του ν. 3865/2010, έκρινε ότι διατάξεις αυτές δεν αντίκεινται στις συνταγματικά προβλεπόμενες αρχές της διάκρισης των λειτουργιών και της δικαστικής ανεξαρτησίας. Ειδικότερα, με την απόφαση αυτή έγινε δεκτό ότι: «(...) οι θεσπισθείσες με τους ν. (...) 3865/2010 (...) περικοπές των αποδοχών των συντάξεων του Δημοσίου, μεταξύ των οποίων και των δικαστικών λειτουργών, αποτελεί τμήμα ενός ευρύτερου προγράμματος δημοσιονομικής προσαρμογής και προώθησης διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων της ελληνικής οικονομίας, το οποίο, συνολικά εφαρμοζόμενο, αποσκοπεί τόσο στην αντιμετώπιση της, κατά την εκτίμηση του νομοθέτη, άμεσης ανάγκης κάλυψης οικονομικών αναγκών της χώρας όσο και στη βελτίωση της μελλοντικής δημοσιονομικής και οικονομικής

κατάστασης, δηλαδή στην εξυπηρέτηση σκοπών που συνιστούν κατ' αρχήν σοβαρούς λόγους δημοσίου συμφέροντος και συμβάλλουν στην άμεση μείωση των κρατικών δαπανών. Ενόψει τούτων τα μέτρα αυτά δεν μπορεί να θεωρηθεί ότι δεν είναι αναγκαία, λαμβανομένου μάλιστα υπόψη και του ότι η εκτίμηση του νομοθέτη ως προς τα ληπτέα μέτρα για την αντιμετώπιση της διαπιστωθείσας από αυτόν κρίσιμης δημοσιονομικής κατάστασης υπόκειται σε οριακό μόνο δικαστικό έλεγχο. Επομένως, εφόσον η κατ' εφαρμογή των ανωτέρω διατάξεων των ν. (...) 3865/2010 (...) μείωση των συντάξεων των δικαστικών λειτουργών, όπως και όλων των συνταξιούχων του Δημοσίου, δεν υπερβαίνουν το αναγκαίο μέτρο, δεν μπορεί να γίνει λόγος περί κλονισμού των συνθηκών οικονομικής ασφάλειας των δικαστών, της αρχής της διακρίσεως των λειτουργιών και προσβολής της δικαστικής (προσωπικής και λειτουργικής) ανεξαρτησίας. Με τα δεδομένα αυτά είναι αβάσιμος ο ισχυρισμός της ενάγουσας ότι η δια των ανωτέρω διατάξεων μείωση των συντάξιμων αποδοχών των δικαστικών λειτουργών συνιστά ανεπίτρεπτη προσβολή των συνταγματικά προβλεπόμενων αρχών της διακρίσεως των λειτουργιών και της δικαστικής ανεξαρτησίας (...).».

17. Εν όψει όσων κρίθηκαν με την 164/2015 απόφαση του Ειδικού Δικαστηρίου του άρθρου 88 παρ. 2 του Συντάγματος και εκτίθενται αναλυτικά στην προηγούμενη σκέψη, και σύμφωνα με όσα έγιναν δεκτά στη σκέψη 15 της παρούσας, κατ' ορθή ερμηνεία και εφαρμογή του νόμου το δικάσαν Τμήμα έκρινε περί της μη συμβατότητας της επίμαχης εισφοράς με το Σύνταγμα, καθόσον δεν δεσμευόταν από τα κριθέντα με την ως άνω απόφαση του Ειδικού Δικαστηρίου. Και τούτο, διότι το νομικό ζήτημα που επιλύθηκε με την εν λόγω απόφαση αφορούσε τη συμβατότητα της επίμαχης εισφοράς αλληλεγγύης, ως περικοπής που εντάσσεται σε ένα ευρύτερο πρόγραμμα δημοσιονομικής προσαρμογής, σε σχέση με τις ειδικές συνταγματικές εγγυήσεις για την προσωπική και λειτουργική ανεξαρτησία των δικαστικών λειτουργών και τη συνακόλουθη ιδιαίτερη συνταξιοδοτική μεταχείριση που επιφυλάσσει το Σύνταγμα στους λειτουργούς αυτούς, η οποία τους διασφαλίζει ένα ποσοστό σταθερής αναλογίας έναντι του μισθού των εν ενεργεία δικαστικών λειτουργών (απόφαση του Δικαστηρίου αυτού 1/2018), εν όψει και των αιτιάσεων που ήχθησαν ενώπιόν του και της περιορισμένης δικαιοδοσίας του, ενώ το ζήτημα που εγέρθηκε ενώπιον του δικάσαντος Τμήματος αφορούσε την εν γένει συμβατότητα της επιβολής της εν λόγω εισφοράς στις συντάξεις του Δημοσίου, ως μέτρου διαρθρωτικού και δημοσιονομικού χαρακτήρα, με το Σύνταγμα, όπως, άλλωστε, είχε κριθεί και με τη 244/2017 απόφαση της Ολομέλειας του Δικαστηρίου (βλ. σκέψεις 25 έως 27), και όχι με το ειδικό status των δικαστικών λειτουργών, κατά τα βασίμως προβάλλόμενα και με το από 13.1.2020 υπόμνημα του αναρεσίζβλητου.

18. Κατόπιν αυτών, ο προβαλλόμενος δεύτερος λόγος αναίρεσης είναι απορριπτέος ως αβάσιμος.

19. Με τον τρίτο και τελευταίο λόγο αναίρεσης προβάλλεται ότι κατ' εσφαλμένη ερμηνεία και πλημμελή εφαρμογή των διατάξεων του ν. 4387/2016, σε συνδυασμό με εκείνες των άρθρων 38 του ν. 3863/2010 και 11 του ν. 3865/2010, όπως τροποποιήθηκαν και ισχύουν, το δικάσαν Τμήμα έκρινε ότι η επιβολή της επίμαχης εισφοράς, η οποία προοριζόταν να χρηματοδοτήσει την αποκατάσταση των ελλειμμάτων των φορέων κοινωνικής ασφάλισης, σε βάρος της σύνταξης του αναιρεσίβλητου, αντίκειται στις διατάξεις των άρθρων 4 παρ. 1 και 5, 22 παρ. 5, και 25 παρ. 1 και 4 του Συντάγματος και τις απορρέουσες από αυτές συνταγματικές αρχές, σύμφωνα και με τα κριθέντα με την 244/2017 απόφαση της Ολομέλειας του Δικαστηρίου. Και τούτο, διότι, όπως προβάλλει το αναιρεσεϊόν, μετά τη θέση σε ισχύ των διατάξεων του ν. 4387/2016 και την ένταξη, από 1.1.2017, των δημοσίων λειτουργών, υπαλλήλων και στρατιωτικών, εν ενεργεία και συνταξιούχων, στον ΕΦΚΑ, αυτοί κατέστησαν αναδρομικά ωφελούμενοι του κοινωνικοασφαλιστικού συστήματος, με συνέπεια να αίρονται αναδρομικά, ήτοι και για διάστημα πρότερο της θέσης σε ισχύ του ν. 4387/2016, τα κριθέντα με την ως άνω απόφαση.

20. Προς τον σκοπό υλοποίησης του προγράμματος δημοσιονομικής προσαρμογής για εξοικονόμηση πόρων των φορέων της Γενικής Κυβέρνησης, ενόψει της τότε ραγδαίας επιδεινούμενης οικονομικής κρίσης, εκδόθηκε ο ν. 3863/2010 «Νέο Ασφαλιστικό Σύστημα και συναφείς διατάξεις, ρυθμίσεις στις εργασιακές σχέσεις» (φ. 115 Α'). Με τον νόμο αυτόν, για την αντιμετώπιση των διαρθρωτικών και δημοσιονομικών αναγκών χρηματοδότης του συστήματος συντάξεων κοινωνικής ασφάλισης, αναζητήθηκαν πηγές αυτοχρηματοδότησής του «με συμβολή των συνταξιούχων από ένα επίπεδο σύνταξης και άνω, στην αντιμετώπιση των τρεχουσών οιοκομικών δυσχερειών» (βλ. σχετική αναφορά στο Γενικό Μέρος της αιτιολογικής έκθεσης του νόμου), στο πλαίσιο δε αυτό θεσπίσθηκε με το άρθρο 38 του οικείου νόμου η Εισφορά Αλληλεγγύης Συνταξιούχων.

21. Ειδικότερα, το άρθρο 38 όριζε αρχικά τα εξής: (i) Στην παράγραφο 1: «Από 1.8.2010 θεσπίζεται Εισφορά Αλληλεγγύης Συνταξιούχων (ΕΑΣ) η οποία τηρείται σε λογαριασμό με οικονομική και λογιστική αυτοτέλεια, στο Ασφαλιστικό Κεφάλαιο Αλληλεγγύης Γενεών (ΑΚΑΓΕ) το οποίο συστάθηκε με τις διατάξεις του άρθρου 149 του ν. 3655/2008 (...) Σκοπός του Λογαριασμού είναι η κάλυψη ελλειμμάτων

των κλάδων κύριας σύνταξης Φ.Κ.Α.». (ii) Στην παράγραφο 2: «Η Εισφορά Αλληλεγγύης Συνταξιούχων παρακρατείται μηνιαία κατά την καταβολή της σύνταξης από τις συντάξεις κύριας ασφάλισης των συνταξιούχων του Δημοσίου, NAT και των Φορέων Κοινωνικής Ασφάλισης (Φ.Κ.Α.) αρμοδιότητας Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης υπολογίζεται στο συνολικό ποσό της σύνταξης και καθορίζεται ως εξής: α. Για συντάξεις από 1.400,01 € έως 1.700,00 €, ποσοστό 3%. β. Για συντάξεις από 1.700,01 € έως 2.000,00 €, ποσοστό 4%. γ. Για συντάξεις από 2.000,01 € έως 2.300,00 €, ποσοστό 5%. δ. Για συντάξεις από 2.300,01 € έως 2.600,00 €, ποσοστό 6%. ε. Για συντάξεις από 2.600,01 € έως 2.900,00 €, ποσοστό 7%. στ. Για συντάξεις από 2.900,01 € έως 3.200,00 €, ποσοστό 8%. ζ. Για συντάξεις από 3.200,01 € έως 3.500,00 €, ποσοστό 9%. η. Για συντάξεις από 3.500,01 € και άνω, ποσοστό 10%». (iii) Στην παράγραφο 3: «α. Για την πρώτη κατηγορία το ποσό της σύνταξης μετά την παρακράτηση της εισφοράς δεν μπορεί να υπολείπεται των χιλίων τετρακοσίων ευρώ (1.400 €) (...) δ. Στις περιπτώσεις καταβολής στο ίδιο πρόσωπο περισσότερων της μίας κύριας σύνταξης λαμβάνεται υπόψη το άθροισμα των συντάξεων αυτών. Το Κέντρο Ελέγχου της Η.Δ.ΙΚΑ Α.Ε. ενημερώνει τους Φορείς Κοινωνικής Ασφάλισης και το Δημόσιο για το ποσό της παρακράτησης. Η παρακράτηση γίνεται από τον Φορέα που χορηγεί το μεγαλύτερο ποσό σύνταξης (...)». (iv) Στην παράγραφο 4: «Τα ποσά που παρακρατούνται με ευθύνη του Δημοσίου, του NAT και των Φ.Κ.Α. αποδίδονται στο Λογαριασμό του ΑΚΑΓΕ το αργότερο μέχρι το τέλος του επομένου, από την παρακράτηση, μήνα». (v) Στην παράγραφο 5: «Η οικονομική και λογιστική λειτουργία του Λογαριασμού της Εισφοράς Αλληλεγγύης Συνταξιούχων είναι η ίδια με αυτή που ισχύει για το Α.Κ.Α.Γ.Ε.. Τα κεφάλαια του Λογαριασμού επενδύονται στο Κοινό Κεφάλαιο Τραπέζης Ελλάδος». (vi) Στην παράγραφο 6: «Με κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομικών και Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης καθορίζεται η διαδικασία: α) απόδοσης της εισφοράς στο Λογαριασμό και β) η διαδικασία μεταφοράς των ποσών στους Φ.Κ.Α.. Με όμοια απόφαση καθορίζεται το ύψος του ποσού που απαιτείται κάθε φορά για κάλυψη του ελλείμματος του κλάδου κύριας σύνταξης». (vii) Και στην παράγραφο 7: «Μετά την 1.1.2015 τα ποσά της Εισφοράς Αλληλεγγύης Συνταξιούχων μεταφέρονται στο Α.Κ.Α.Γ.Ε. και αποτελούν έσοδο του Ασφαλιστικού Κεφαλαίου Αλληλεγγύης Γενεών» (και ήδη μετά την 1.1.2019, σύμφωνα με το άρθρο 29 παρ. 3 του ν. 4325/2015, φ. 47 Α'/11.5.2015).

22. Επακολούθησε ο ειδικός, κατ' επιταγή το άρθρου 73 παρ. 2 του Συντάγματος, συνταξιοδοτικός ν. 3865/2010 «Μεταρρύθμιση συνταξιοδοτικού Συστήματος του Δημοσίου και συναφείς διατάξεις» (φ. 120 Α'), ο οποίος, επαναλαμβάνοντας τις ρυθμίσεις του ν. 3863/2010,

προέβλεπε επίσης την υπαγωγή των διοριζόμενων, για πρώτη φορά, από 1.1.2011 και εφεξής, λειτουργών και υπαλλήλων του δημοσίου στον κλάδο κύριας σύνταξης του ΙΚΑ-ΕΤΑΜ, όριζε δε στο άρθρο 11 ότι: «1. Από 1.8.2010 θεσπίζεται Εισφορά Αλληλεγγύης Συνταξιούχων (ΕΑΣ) η οποία τηρείται σε λογαριασμό με οικονομική αυτοτέλεια, στο Ασφαλιστικό Κεφάλαιο Αλληλεγγύης Γενεών (ΑΚΑΓΕ), το οποίο συστάθηκε με τις διατάξεις του άρθρου 149 του ν. 3655/2008 (...). Σκοπός του λογαριασμού είναι η κάλυψη ελλειμμάτων των κλάδων κύριας σύνταξης Φορέων Κοινωνικής Ασφάλισης (Φ.Κ.Α.). 2. α. Η ΕΑΣ παρακρατείται μηνιαία από τις συντάξεις που καταβάλλονται από το Δημόσιο ως εξής: α) Για συντάξεις από 1.400,01 € έως 1.700,00 €, ποσοστό 3%. β) Για συντάξεις από 1.700,01 € έως 2.000,00 €, ποσοστό 4%. γ) Για συντάξεις από 2.000,01 € έως 2.300,00 €, ποσοστό 5%. δ) Για συντάξεις από 2.300,01 € έως 2.600,00 €, ποσοστό 6%. ε) Για συντάξεις από 2.600,01 € έως 2.900,00 €, ποσοστό 7%. στ) Για συντάξεις από 2.900,01 € έως 3.200,00 €, ποσοστό 8%. ζ) Για συντάξεις από 3.200,01 € έως 3.500,00 €, ποσοστό 9%. η) Για συντάξεις από 3.500,01 € και άνω, ποσοστό 10%. β. (...) Για τον προσδιορισμό του συνολικού ποσού της σύνταξης της προηγούμενης περίπτωσης της παραγράφου αυτής, λαμβάνεται υπόψη το ποσό της μηνιαίας σύνταξης, καθώς και τα συγκαταβαλλόμενα με αυτή ποσά του επιδόματος εξομάλυνσης του άρθρου 1 του ν. 3670/2008 (Α' 117) και της τυχόν προσωπικής και αμεταβίβαστης διαφοράς. 3. α. Για την πρώτη κατηγορία το ποσό της σύνταξης μετά την παρακράτηση της εισφοράς δεν μπορεί να υπολείπεται των χιλίων τετρακοσίων ευρώ (1.400 €). β. (...) 5. Τα ποσά που παρακρατούνται με ευθύνη του Δημοσίου αποδίδονται στον Λογαριασμό του ΑΚΑΓΕ το αργότερο μέχρι το τέλος του επομένου, από την παρακράτηση, μήνα. 6. Οι διατάξεις του άρθρου αυτού έχουν ανάλογη εφαρμογή και για τις χορηγίες και τα βοηθήματα που καταβάλλει το Δημόσιο».

23. Ακολούθως, με τον ν. 3985/2011 «Μεσοπρόθεσμο Πλαίσιο Δημοσιονομικής Στρατηγικής 2012-2015» (φ. 151 Α') προβλέφθηκαν παρεμβάσεις στο πλαίσιο της δεύτερης δέσμης μέτρων για τη βιωσιμότητα του ασφαλιστικού συστήματος, οι οποίες υλοποιήθηκαν με τον ν. 3986/2011 «Επείγοντα Μέτρα Εφαρμογής Μεσοπρόθεσμου Πλαισίου Δημοσιονομικής Στρατηγικής 2012-2015» (φ. 152 Α'). Ειδικότερα, με το άρθρο 44 παρ. 10 αυτού ορίστηκε, προς τον σκοπό της περαιτέρω μείωσης της επιχορήγησης του ασφαλιστικού συστήματος από τον κρατικό προϋπολογισμό, ότι: «Από 1.8.2011, τα ποσοστά των περιπτώσεων (β) έως και (η) της παραγράφου 2 του άρθρου 38 του ν. 3863/2010 (Α' 115), καθώς και του άρθρου 11 του ν. 3865/2010 (φ. 120 Α') αναπροσαρμόζονται σε 6%, 7%, 9%, 10%, 12%, 13% και 14% αντίστοιχα», η διάταξη δε αυτή

επαναλήφθηκε για τα ποσοστά του άρθρου 11 του ν. 3865/2010 με την παράγραφο 13 του άρθρου 2 του ν 4002/2011 (φ. 180 Α΄).

24. Περαιτέρω, με την παράγραφο 9 του άρθρου 2 του ν. 4024/2011 (φ. 226 Α΄), προστέθηκε στο άρθρο 38 του ν. 3863/2010 παράγραφος 8, η οποία, όπως τροποποιήθηκε με τις παραγράφους 3 και 4 του άρθρου 30 του ν. 4075/2012 (φ. 89 Α΄), ορίζει ότι: «Από τον Λογαριασμό της Εισφοράς Αλληλεγγύης Συνταξιούχων που τηρείται στο Ασφαλιστικό Κεφάλαιο Αλληλεγγύης Γενεών (ΑΚΑΓΕ) δύνανται να μεταφέρονται ποσά μέχρι του ύψους των τριάντα πέντε εκατομμυρίων ευρώ ετησίως για τη χρηματοδότηση και υλοποίηση του προγράμματος «Πρόγραμμα κατ' οίκον φροντίδας συνταξιούχων». Με κοινή υπουργική απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών και Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης καθορίζεται κάθε φορά το ύψος του ποσού χρηματοδότησης, το πρόγραμμα που θα υλοποιηθεί, οι αποδέκτες και κάθε άλλο θέμα σχετικά με τη διαδικασία μεταφοράς του ποσού». Συναφώς δε, με την υποπαράγραφο 10 της παραγράφου Β΄ του άρθρου 138 του ν. 4052/2012 (φ. 41 Α΄) και την παράγραφο 3 του άρθρου 30 του ν. 4075/2012, συμπληρώθηκε το δεύτερο εδάφιο της παραγράφου 1 του άρθρου 38 του ν. 3863/2010, οριζομένου πλέον ότι «[σ]κοπός του Λογαριασμού [της Εισφοράς Αλληλεγγύης Συνταξιούχων] είναι η κάλυψη ελλειμμάτων των κλάδων κύριας σύνταξης Φ.Κ.Α., καθώς και η χρηματοδότηση του Προγράμματος (...) κατ' οίκον φροντίδας συνταξιούχων».

25. Με τη 244/2017 απόφασή της, η Ολομέλεια του Δικαστηρίου, επιληφθείσα, με τη διαδικασία της πρότυπης δίκης, σύμφωνα με την παράγραφο 1 του άρθρου 108Α του π.δ/τος 1225/1981, αγωγής πολιτικού συνταξιούχου, με αντικείμενο την αναγνώριση της υποχρέωσης του Ελληνικού Δημοσίου να καταβάλει στον εκεί ενάγοντα το ποσό της Εισφοράς Αλληλεγγύης Συνταξιούχων (ΕΑΣ) που είχε παρακρατηθεί από τη σύνταξή του κατά το χρονικό διάστημα από 10.9.2012 έως 10.9.2014, έκρινε ότι η επιβολή σε βάρος των συνταξιούχων του δημοσίου, με τις διατάξεις των άρθρων 38 του ν. 3863/2010 και 11 του ν. 3865/2010, της ΕΑΣ, ως πάγιου πόρου υπέρ των φορέων κοινωνικής ασφάλισης (ΦΚΑ), και συνακόλουθα και η επαύξηση αυτής με τις διατάξεις των άρθρων 44 παρ. 10 του ν. 3986/2011 και 2 παρ. 13 του ν. 4002/2011, αντίκειται στο Σύνταγμα για τις εξής τέσσερεις επάλληλες, αυτοτελείς και συρρέουσες βάσεις: (i) Η επιβολή της επίμαχης εισφοράς σε βάρος των συνταξιούχων του Δημοσίου και μάλιστα επί της σύνταξής τους, η οποία συνιστά «αμοιβή» καταβαλλόμενη ως συνέχεια του μισθού στο πλαίσιο της ειδικής νομικής σχέσης που τους συνέδεε με το Κράτος, αντίκειται στις αρχές της ισότητας και της ισότητας στα δημόσια βάρη, κατ' άρθρο 4 παρ. 1 και 5 του Συντάγματος. Και τούτο, διότι οι συνταξιούχοι του Δημοσίου και όσοι

συνταξιοδοτούνται με το σύστημα αυτό εντάσσονται, εν όψει της απορρέουσας από το Σύνταγμα θεσμικής εγγύησης (βλ. άρθρα 16, 21 παρ. 3, 22 παρ. 2, 23 παρ. 2 εδ. β', 45, 73 παρ. 2, 80, 87 επ., 103 και 98 του Συντάγματος), σε ιδιαίτερο συνταξιοδοτικό καθεστώς που συνιστά άμεση συνέχεια του ειδικού υπηρεσιακού τους καθεστώτος το οποίο, κατά πάγια νομολογία του Ανωτάτου Ειδικού Δικαστηρίου, του Ελεγκτικού Συνεδρίου αλλά και του Συμβουλίου της Επικρατείας, σαφώς διακρίνεται από το κατοχυρωμένο στο άρθρο 22 παρ. 5 του Συντάγματος σύστημα κοινωνικής ασφάλισης (βλ. σκέψεις VI Α. Α.1, Α.2 και Α.3 της απόφασης). Συνεπώς, κατά τα κριθέντα από την Ολομέλεια, δεν είναι συνταγματικώς ανεκτή η επιβολή ασφαλιστικών βαρών υπέρ των φορέων κοινωνικής ασφάλισης, κατ' επίκληση της δημοσιονομικής κρίσης, στην κατηγορία αυτή συνταξιούχων, που συνιστά διακριτή κατηγορία από εκείνες που εντάσσονται στο σύστημα κοινωνικής ασφάλισης και επωφελούνται από το προϊόν της εισφοράς (βλ. σκέψεις VB, Γ, Δ, VII B, Δ.1, VIII, X Α.2, Α.3, Α.4 της απόφασης). (ii) Η επιβολή της επίμαχης εισφοράς και η επιβάρυνση των συνταξιούχων του δημοσίου με το χρέος της χρηματοδότησης των ΦΚΑ, εκτός του πλαισίου της καθολικής εθνικής και κοινωνικής αλληλεγγύης, που προϋποθέτει την αντίστοιχη επιβάρυνση όλων των πολιτών, θίγει και τις απορρέουσες από τα άρθρα 2 παρ. 1, 5 παρ. 1 και 25 παρ. 1 του Συντάγματος αρχές της ασφάλειας δικαίου, της προβλεψιμότητας και της προστατευομένης εμπιστοσύνης, αφού η επιβολή της σε βάρος των συνταξιούχων της ειδικής αυτής κατηγορίας οδηγεί σε αιφνίδια και χωρίς ειδική αιτιολόγηση σύνδεσή τους με ένα σύστημα ασφάλισης και τα ήδη γεγενημένα ελλείμματά του στα οποία ουδέποτε μετείχαν (βλ. σκέψεις VA, Δ, XA.5 της απόφασης). (iii) Η επίμαχη εισφορά, θεωρούμενη και ως αμιγές μέτρο διαταμειακής - διαγενεακής αλληλεγγύης, αντίκειται στην, κατ' άρθρο 4 παρ. 5 του Συντάγματος, αρχή της ισότητας στα δημόσια βάρη και στην, κατ' άρθρο 25 παρ. 1 του Συντάγματος, αρχή της αναλογικότητας. Και τούτο, διότι δεν αιτιολογείται επαρκώς, ούτε η επιβολή καθ' εαυτή του επίμαχου βάρους στους συνταξιούχους της παρούσας γενεάς, τόσο του Δημοσίου, όσο και των ΦΚΑ, ως ενιαίας κατηγορίας, εν όψει του ότι το μέτρο αυτό υπερβαίνει τα όρια του συνταξιοδοτικού σχήματος και των κατ' ιδίαν ασφαλιστικών κοινοτήτων, στις οποίες ανήκουν οι βαρυνόμενοι με αυτό, ούτε η εσωτερική διαρρύθμιση της επίδικης εισφοράς, ως προς τον καθορισμό του ύψους και των συντελεστών της, καθιστώντας μη εφικτό τον σχετικό δικαστικό έλεγχο. Περαιτέρω, λαμβανομένου υπ' όψιν ότι οι βαρυνόμενοι με την ΕΑΣ συνταξιούχοι δεν είναι η μοναδική κατηγορία που αντλεί ωφέλεια από τη βιωσιμότητα του συνταξιοδοτικού συστήματος ως συνόλου και ειδικότερα των κλάδων κυρίας σύνταξης, αφού άμεση ωφέλεια από το σύστημα αυτό αντλεί και ο ενεργός ασφαλισμένος πληθυσμός, η επιλογή του νομοθέτη να θεσμοθετήσει ένα τέτοιο διαταμειακό βάρος μόνο σε

βάρους της κατηγορίας των συνταξιούχων και μάλιστα, όσων οι συντάξεις υπερβαίνουν το ποσό των 1.400 ευρώ, έπρεπε να αιτιολογηθεί ειδικά, αφού συνιστά κατ' αρχήν απόκλιση από την κατ' άρθρο 4 παρ. 5 του Συντάγματος αρχή της καθολικότητας των βαρών, καθόσον με τον επίμαχο γενικευμένο κοινωνικοασφαλιστικό πόρο επιφορτίζεται συγκεκριμένη κατηγορία (βλ. σκέψεις VIΓ, Δ, VII Δ, Δ.1, XB, B.1, B.2 της απόφασης). (iv) Στο μέτρο που η εν λόγω εισφορά δεν αποτελεί έκτακτο δημοσιονομικό μέτρο προς ελάφρυνση του προϋπολογισμού της Γενικής Κυβέρνησης, αλλά διαρθρωτικού χαρακτήρα παρέμβαση, υπό μορφή πάγιου μηχανισμού χρηματοδότησης της κοινωνικής ασφάλισης, εντασσόμενη στο πλαίσιο της επιχειρηθείσας με τους νόμους 3863 και 3865/2010 κοινωνικοασφαλιστικής μεταρρύθμισης, και μόνη η έλλειψη ώριμης, πλήρους και επιστημονικά τεκμηριωμένης οικονομικής και αναλογιστικής μελέτης, από την οποία να προκύπτει το αναγκαίο και πρόσφορο τόσο της επιβολής της εισφοράς στην κατηγορία των συνταξιούχων, όσο και του ύψους της για τη βιωσιμότητα του συστήματος, συνιστά παραβίαση της απορρέουσας από το άρθρο 22 παρ. 5 του Συντάγματος υποχρέωσης του νομοθέτη για τη διασφάλιση της αναλογιστικής και οικονομικής βιωσιμότητας του κοινωνικοασφαλιστικού συστήματος, αλλά και της συνταγματικής αρχής της ασφάλειας δικαίου (βλ. σκέψεις VIIIΓ, XIΓ της απόφασης).

26. Με την ίδια απόφαση, η Ολομέλεια έκρινε ότι με την προσθήκη στο άρθρο 38 του ν. 3863/2010 της δυνατότητας διάθεσης μέρους του προϊόντος της υπέρ του Προγράμματος της κατ' οίκον Φροντίδας Συνταξιούχων, ήτοι υπέρ προνοιακού σκοπού, αρχικά με τον ν. 4024/2011 και, στη συνέχεια, με τους νόμους 4052/2012 και 4075/2012, που, για την ταυτότητα του νομικού λόγου, ισχύει και στο πλαίσιο του ειδικού συνταξιοδοτικού ν. 3865/2010, παρά τη μη ρητή προσθήκη στο άρθρο 11 αυτού σχετικών ρυθμίσεων, δεν αναιρείται ο προέχων σκοπός της επίμαχης εισφοράς, που συνίσταται στη χρηματοδότηση του κοινωνικοασφαλιστικού συστήματος μεσοπρόθεσμα υπό μορφή κάλυψης των ελλειμμάτων των ΦΚΑ και μακροπρόθεσμα με την ανάληψη μέρους του βάρους των καταβαλλόμενων από αυτούς κυρίων συντάξεων. Επομένως, δεν αλλοιώνεται ουσιωδώς η φύση της εισφοράς ως προς τους συνταξιούχους του Δημοσίου, ως προεχόντως κοινωνικού πόρου. Έτσι, ανεξαρτήτως του εάν η επιβάρυνση των συντάξεων με εισφορά για τους συγκεκριμένους προνοιακούς σκοπούς θα ήταν συμβατή με τις διατάξεις των παραγράφων 1 και 5 του άρθρου 4 του Συντάγματος και τις αρχές της ασφάλειας δικαίου και της προστατευόμενης εμπιστοσύνης, η ΕΑΣ, πάντως, σε βάρος των συνταξιούχων του Δημοσίου, όπως έχει θεσπισθεί και εν όψει της κύριας αποστολής της, παραμένει αντίθετη στις ανωτέρω συνταγματικές διατάξεις και αρχές. Τούτο δε, στον βαθμό που η χρηματοδότηση του προνοιακού αυτού σκοπού δεν ρυθμίσθηκε με την τεχνική του επιμερισμού της

εισφοράς, ήτοι ως ποσοστό επί της παρακράτησης, αλλά ως δυνατότητα διάθεσης μέρους του προϊόντος της ΕΑΣ, με συνέπεια να έχει δευτερογενή χαρακτήρα και να μην επιδρά στην κρίση περί της αντισυνταγματικότητας της εισφοράς (βλ. σκέψη Χ.Α.6. της απόφασης).

27. Η Ολομέλεια έκανε δεκτό στην ίδια ως άνω απόφασή της σχετικό αίτημα του Δημοσίου και αποφάσισε ότι, εκτός από την ενώπιόν της επίδικη αγωγή και τα λοιπά ήδη ασκηθέντα ένδικα βοηθήματα που πρέπει να ικανοποιηθούν εν όψει του δικαιώματος δικαστικής προστασίας (άρθρα 20 παρ. 1 του Συντάγματος και 6 της ΕΣΔΑ), τα αποτελέσματα της κρίσης της για την αντισυνταγματικότητα θα μετατεθούν από τη δημοσίευση της απόφασης, ήτοι από 8.2.2017 και εφεξής (βλ. σκέψη XII Α και Β της απόφασης). Ήδη δε, με την από 12.2.2019 απόφαση του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου στην υπόθεση *Κ. Φραντζεσκάκη και λοιποί κατά Ελληνικού Δημοσίου* (αρ. προσφ. 57275/17), κρίθηκε ότι η Ολομέλεια, με το σκέλος αυτό της απόφασής της, δεν παραβίασε τις διατάξεις των άρθρων 6 παρ. 1 και 14 της ΕΣΔΑ.

28. Εν όψει των δεσμεύσεων που ανέλαβε η Ελληνική Δημοκρατία στο πλαίσιο της συμφωνίας με τον Ευρωπαϊκό Μηχανισμό Σταθερότητας [βλ. την παρατιθέμενη στο ν. 4334/2015 «Επείγουσες ρυθμίσεις για τη διαπραγμάτευση και σύναψη συμφωνίας με τον Ευρωπαϊκό Μηχανισμό Στήριξης (Ε.Μ.Σ.)», Α' 80, Ανακοίνωση του Συμβουλίου Κορυφής («Eurosummit»), που έλαβε χώρα στις Βρυξέλλες στις 12.7.2015, σχετικά με τις δεσμεύσεις της Ελλάδας εν όψει μελλοντικής συμφωνίας με τον Ε.Μ.Σ., μεταξύ των οποίων αναφέρεται και η λήψη εμπροσθοβαρών μέτρων για τη βελτίωση της μακροπρόθεσμης βιωσιμότητας του συνταξιοδοτικού συστήματος ως μέρος ενός προγράμματος συνολικής αναμόρφωσης του συνταξιοδοτικού συστήματος], θεσπίστηκε και ο ν. 4387/2016 «Ενιαίο Σύστημα Κοινωνικής Ασφάλειας - Μεταρρύθμιση ασφαλιστικού - συνταξιοδοτικού συστήματος - Ρυθμίσεις φορολογίας εισοδήματος και τυχερών παιγνίων και άλλες διατάξεις» (Α' 85). Ο ως άνω νόμος τέθηκε σε ισχύ, σύμφωνα με το άρθρο 122 αυτού, από τη δημοσίευσή του στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως (12.5.2016), το δε πρώτο μέρος του (άρθρα 1 - 111) φέρει τον τίτλο «Μεταρρύθμιση Ασφαλιστικού - Συνταξιοδοτικού Συστήματος».

29. Στο Κεφάλαιο Β' του νόμου αυτού, με τον τίτλο «Συντάξεις Δημοσίων Υπαλλήλων και Στρατιωτικών», περιλαμβάνονται ρυθμίσεις για την ένταξη στον Ενιαίο Φορέα Κοινωνικής Ασφάλισης (ΕΦΚΑ) του ειδικού συνταξιοδοτικού συστήματος των δημοσίων λειτουργών, υπαλλήλων και στρατιωτικών. Ειδικότερα, στο άρθρο 4, με το οποίο εκκινεί το Κεφάλαιο αυτό, με τον τίτλο «Συντάξεις Δημοσίων Υπαλλήλων και Στρατιωτικών»,

ορίζεται: Στην παράγραφο 1.α., ότι: «Από 1.1.2017 οι τακτικοί και μετακλητοί υπάλληλοι και λειτουργοί του Δημοσίου, οι τακτικοί και μετακλητοί υπάλληλοι και λειτουργοί της Βουλής, των Ν.Π.Δ.Δ. και των ΟΤΑ α΄ και β΄ βαθμίδας, οι ιερείς και οι υπάλληλοι των εκκλησιαστικών νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου, καθώς και τα στελέχη των Ενόπλων Δυνάμεων, των Σωμάτων Ασφαλείας και του Πυροσβεστικού Σώματος, από την έναρξη ισχύος του παρόντος νόμου υπάγονται για κύρια σύνταξη στο ασφαλιστικό - συνταξιοδοτικό καθεστώς του Ενιαίου Φορέα Κοινωνικής Ασφάλισης (Ε.Φ.Κ.Α.) που συνιστάται με τις διατάξεις του άρθρου 51 και οι συντάξεις τους κανονίζονται και καταβάλλονται με βάση τις ρυθμίσεις του παρόντος». Στην παράγραφο 1.β. ότι: «Για τις προϋποθέσεις θεμελίωσης σύνταξης εξ ιδίου δικαιώματος, καθώς και για τα όρια ηλικίας καταβολής της σύνταξης των ανωτέρω προσώπων, εξακολουθούν να έχουν εφαρμογή οι οικείες διατάξεις της συνταξιοδοτικής νομοθεσίας του Δημοσίου, όπως αυτές ισχύουν κατά την έναρξη ισχύος του νόμου αυτού». Και στην παράγραφο 2.γ. ότι: «Οι καταβαλλόμενες από το Δημόσιο, κατά την ημερομηνία έναρξης λειτουργίας του Ε.Φ.Κ.Α., σύμφωνα με τις προβλέψεις του παρόντος νόμου, συντάξεις όσων από τα ανωτέρω πρόσωπα έχουν καταστεί συνταξιούχοι μέχρι την ημερομηνία αυτή, μεταφέρονται στον Ε.Φ.Κ.Α. και καταβάλλονται από αυτόν, λαμβανομένων υπόψη και των διατάξεων του άρθρου 13 περί ανωτάτου ορίου σύνταξης».

30. Ακολούθως, στο Κεφάλαιο Ε΄ του νόμου 4387/2016 και στο άρθρο 51 αυτού, με τον τίτλο «Ενιαίος Φορέας Κοινωνικής Ασφάλισης - Σύσταση - Σκοπός», ορίζονται τα εξής: «1. Συνιστάται Νομικό Πρόσωπο Δημοσίου Δικαίου (Ν.Π.Δ.Δ.) με την επωνυμία «Ενιαίος Φορέας Κοινωνικής Ασφάλισης», αποκαλούμενο στο εξής «Ε.Φ.Κ.Α.», το οποίο τελεί υπό την εποπτεία του Υπουργείου Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης και έχει την έδρα του στην Αθήνα. Από 1.1.2017, οπότε και αρχίζει η λειτουργία του ως φορέα κύριας κοινωνικής ασφάλισης, εντάσσονται στον Ε.Φ.Κ.Α. αυτοδίκαια οι υφιστάμενοι φορείς κύριας κοινωνικής ασφάλισης (...). Ειδικά ως προς το Δημόσιο, περιέρχονται στον Ε.Φ.Κ.Α. οι εν γένει αρμοδιότητες που αφορούν στις συντάξεις του Δημοσίου, σύμφωνα με την παράγραφο 2 του άρθρου 53, με την επιφύλαξη των οριζόμενων στην παράγραφο 3 του άρθρου 4 του παρόντος». 2. Σκοπός του Ε.Φ.Κ.Α. είναι η κάλυψη των υπακτέων στην ασφάλιση του Ε.Φ.Κ.Α. προσώπων για τους ασφαλιστικούς κινδύνους που προβλέπονται από την οικεία νομοθεσία με την προβλεπόμενη στο νόμο αυτόν χορήγηση: α. μηνιαίας κύριας σύνταξης, λόγω γήρατος, αναπηρίας και θανάτου στους ασφαλισμένους ή/και στα μέλη της οικογενείας τους. β. η χορήγηση προσυνταξιοδοτικών και άλλων παροχών στους συνταξιούχους (...) δ. ειδικών προνοιακών επιδομάτων και ε. κάθε άλλης

παροχής σε χρήμα ή υπηρεσιών, για τις οποίες καθίσταται αρμόδιος ο Ε.Φ.Κ.Α.».

31. Στο άρθρο 53, με τον τίτλο «Ένταξη φορέων, κλάδων, τομέων και λογαριασμών στον Ε.Φ.Κ.Α.», όπως ίσχυε κατά τον κρίσιμο χρόνο, ορίζεται: «1. Ο Ε.Φ.Κ.Α. αποτελείται από ένα (1) κλάδο κύριας ασφάλισης και λοιπών παροχών, στον οποίο εντάσσονται, σύμφωνα με τα ειδικώς οριζόμενα στο άρθρο 51 του παρόντος, οι παρακάτω φορείς, με τους κλάδους, τομείς και λογαριασμούς τους, πλην των αναφερόμενων στο Κεφάλαιο Στ', ως εξής: (...) 2. Στον κλάδο κύριας ασφάλισης και λοιπών παροχών περιέρχονται και οι εν γένει συνταξιοδοτικές αρμοδιότητες, οι οποίες ασκούνται κατά την έναρξη ισχύος του νόμου από τη Γενική Διεύθυνση Χορήγησης Συντάξεων Δημοσίου Τομέα της Γενικής Γραμματείας Δημοσιονομικής Πολιτικής του Υπουργείου Οικονομικών, με την επιφύλαξη των διατάξεων της παραγράφου 3 του άρθρου 4. (...)».

32. Στο άρθρο 55, με τον τίτλο «Ασφαλιστέα Πρόσωπα», ορίζεται: «1. Στην ασφάλιση του Ε.Φ.Κ.Α. υπάγονται υποχρεωτικά: α. (...) οι ασφαλισμένοι και συνταξιούχοι του Δημοσίου και τα προστατευόμενα μέλη των οικογενειών αυτών, οι οποίοι καθίστανται αντιστοίχως ασφαλισμένοι και συνταξιούχοι του Ε.Φ.Κ.Α. (...) 2. Οι ασφαλισμένοι (...) του Δημοσίου, εξακολουθούν να διέπονται από τις διατάξεις της νομοθεσίας αυτών, όπως ισχύουν, εκτός όσων ειδικά ορίζει με τις διατάξεις του ο παρόν νόμος».

33. Με τον ν. 4387/2016, στον οποίο ενσωματώνονται, κατά τα αναφερόμενα στην αιτιολογική του έκθεση, οι προβλέψεις της εγκριθείσας με τον ν. 4336/2015 συμφωνίας της Χώρας με τον Ευρωπαϊκό Μηχανισμό Σταθερότητας, όπως αυτός αρχικά ίσχυε, επιχειρήθηκε, μεταξύ άλλων, και η πλήρης αναμόρφωση του δημοσίου ασφαλιστικού συστήματος, με την εισαγωγή νέου, ενιαίου συστήματος κοινωνικής ασφάλισης, το οποίο χαρακτηρίζεται αφενός από τη θέσπιση ομοιόμορφων κανόνων για όλους τους απασχολούμενους είτε στον δημόσιο είτε στον ιδιωτικό τομέα και αφετέρου από την ενίσχυση του κοινωνικού και αναδιανεμητικού χαρακτήρα του μέσω της εθνικής σύνταξης. Ειδικότερα, με το νόμο αυτό ιδρύθηκε, κατά πρώτον, Ενιαίος Φορέας Κοινωνικής Ασφάλισης (ΕΦΚΑ) (βλ. άρθρα 51 και επ. του ν. 4387/2016), στον οποίο εντάσσονται όλες οι κατηγορίες απασχολούμενων και συνταξιούχων, ανεξαρτήτως απασχόλησης ή ιδιότητας, και δη τόσο οι λειτουργοί και υπάλληλοι του Δημοσίου και οι στρατιωτικοί, όσο και οι απασχολούμενοι στον ιδιωτικό τομέα. Επιπλέον ορίστηκαν ενιαίοι για όλους τους απασχολούμενους, μεταξύ των οποίων δημόσιοι λειτουργοί, υπάλληλοι και στρατιωτικοί, κανόνες υπολογισμού των εισφορών και των παροχών, μέσω της θέσπισης του ανταποδοτικού μέρους της σύνταξης, το οποίο είναι ανεξάρτητο από

την εθνική (χρηματοδοτούμενη από τον κρατικό προϋπολογισμό) σύνταξη και αθροίζεται με αυτήν, και της άρρηκτης σύνδεσής του με τις καταβληθείσες εισφορές, ως βάση υπολογισμού των οποίων καθιερώνεται το εισόδημα των υπαγομένων στην ασφάλιση του ανωτέρω φορέα από την ασφαλιστέα δραστηριότητα καθ' όλη τη διάρκεια του εργασιακού τους βίου (βλ. άρθρα 7 και 8 του ν. 4387/2016). Προκειμένου δε να διασφαλισθεί η μακροπρόθεσμη βιωσιμότητα του ασφαλιστικού συστήματος (βλ. σχετικά την αιτιολογική έκθεση του ν. 4387/2016), προβλέπεται η άμεση εφαρμογή των νέων, ομοιόμορφων κανόνων υπολογισμού των συντάξεων και επί των ήδη συνταξιούχων του Δημοσίου, μέσω του επανυπολογισμού των συντάξεών τους κατά τους ορισμούς του άρθρου 14 του ν. 4387/2016 (βλ. αποφ. 1-4 Ειδ. Δικ. άρ. 88 παρ. 2 Συντάγματος).

34. Περαιτέρω, όμως, εν όψει της απορρέουσας από τα άρθρα 16, 21 παρ. 3, 22 παρ. 2, 23 παρ. 2 εδ. β, 29 παρ. 3, 45, 73 παρ. 2, 80, 87 επ., 98 παρ. 1 περ. δ' και στ', 103 και 104 του Συντάγματος, θεσμικής εγγύησης του ειδικού συνταξιοδοτικού καθεστώτος των δημοσίων λειτουργών, υπαλλήλων και στρατιωτικών, στο πλαίσιο του οποίου οι συνταξιοδοτικές παροχές που καταβάλλονται στην κατηγορία αυτή δικαιούχων δεν αποτελούν κοινωνικοασφαλιστικές παροχές, κατ' άρθρο 22 παρ. 5 του Συντάγματος, αλλά συνέχεια των αποδοχών ενεργείας τους, το δε δημόσιο συνιστά τον κατ' αρχήν φορέα της συνταξιοδοτικής σχέσης ως εργοδότης, τον κατ' αρχήν υπόχρεο σε καταβολή των συντάξεων και σε κάθε περίπτωση τον εγγυητή τους, η μεταβίβαση των συνταξιοδοτικών αρμοδιοτήτων των οργάνων του σε όργανα ενταγμένα στη δομή του ΕΦΚΑ και η ένταξη του ειδικού αυτού συνταξιοδοτικού συστήματος στο εθνικό δημόσιο ασφαλιστικό σύστημα, υπό το οργανωτικό σχήμα του φορέα αυτού, δεν συνιστά υπαγωγή σε σύστημα κοινωνικής ασφάλισης, ούτε ο ΕΦΚΑ αποτελεί για την κατηγορία αυτή ασφαλισμένων φορέα κοινωνικής ασφάλισης. Όπως, άλλωστε, ρητά προβλέπεται στο άρθρο 21 του ν. 4387/2016, πέραν των ειδικών ζητημάτων της συνταξιοδοτικής σχέσης που ρυθμίζονται με τον νόμο αυτόν, διατηρείται το πλέγμα ρυθμίσεων του Συνταξιοδοτικού Κώδικα και των λοιπών συμπληρωματικών σε αυτόν νομοθετημάτων της συνταξιοδοτικής νομοθεσίας, τα οποία συνθέτουν το οργανικό του Συντάγματος νομοθετικό πλαίσιο που διέπει το ειδικό συνταξιοδοτικό καθεστώς της κατηγορίας αυτής δικαιούχων. Στο πλαίσιο αυτό, διατηρείται και η ιδιότητα του Δημοσίου ως κατ' αρχήν συνταξιοδοτικού φορέα των δημοσίων λειτουργών, υπαλλήλων και στρατιωτικών εν ενεργεία και συνταξιούχων και όσων έλκουν από αυτούς συνταξιοδοτικά δικαιώματα, κατ' άρθρο 1 του Συνταξιοδοτικού Κώδικα, που εγγυάται ευθέως την καταβολή των συντάξεων στους δικαιούχους, συνιστώντας ταυτόχρονα υπόχρεο με τον ΕΦΚΑ φορέα, του τελευταίου λογιζομένου, με ερμηνεία σύμφωνη με το Σύνταγμα, ως φορέα στον οποίο

έχουν μεταβιβασθεί οι σχετικές συνταξιοδοτικές αρμοδιότητες απονομής της σύνταξης και έχει αναδεχθεί το βάρος πληρωμής των συντάξεων του Δημοσίου [βλ. ΚΥΑ 124456/0092/13.12.2016 (φ. 4074 Β΄) περί μεταφοράς της αρμοδιότητας πληρωμής και αναδρομικών συντάξεων στον ΕΦΚΑ από 1.1.2017 και 2915/783/17.1.2018 (φ. 55 Β΄) για την ολοκλήρωση μέχρι τις 30.4.2018 της μεταφοράς αρμοδιοτήτων της Γενικής Διεύθυνσης Χορήγησης Συντάξεων Δημοσίου Τομέα της Γενικής Γραμματείας Δημοσιονομικής Πολιτικής του Υπουργείου Οικονομικών στον εν λόγω φορέα].

35. Η Ολομέλεια διαπιστώνει ότι μετά τη δημοσίευση, στις 8.2.2017, της 244/2017 απόφασής της, με την οποία κρίθηκε αντισυνταγματική η επιβληθείσα με τις διατάξεις των άρθρων 38 του ν. 3863/2010 και 11 του ν. 3865/2010 εισφορά αλληλεγγύης (ΕΑΣ) για τους συνταξιούχους του Δημοσίου (βλ. αναλυτικά σκέψεις 25 έως 27 της παρούσας), δεν έχουν ληφθεί νομοθετικά ή διοικητικά μέτρα συμμόρφωσης προς αυτήν, όπως επιτάσσουν η αρχή του κράτους δικαίου, τα άρθρα 20 παρ. 1 και 95 παρ. 5 του Συντάγματος και το άρθρο 6 παρ. 1 της ΕΣΔΑ, από τα οποία, σε συνδυασμό με τα άρθρα 26 και 98 παρ. 1 περ. στ΄ του Συντάγματος, συνάγεται η υποχρέωση συμμόρφωσης των οργάνων της Πολιτείας προς τις δικαστικές αποφάσεις, μεταξύ των οποίων και προς τις αποφάσεις του Ελεγκτικού Συνεδρίου. Αντίθετα, όπως προκύπτει από τις διατάξεις των άρθρων 13 παρ. 1 του ν. 4387/2016 και 27 του ν. 4585/2018 (φ. 216 Α΄), η εισφορά αυτή συνέχισε να παρακρατείται από τις συντάξεις της κατηγορίας αυτής, προσαρμοσμένη στο νέο σύστημα υπολογισμού των συντάξεων του ΕΦΚΑ.

36. Τέτοια δε συμμόρφωση και άρση των βάσεων αντισυνταγματικότητας της ΕΑΣ, για το διάστημα κατά το οποίο αυτή προοριζόταν να καλύπτει ελλείμματα των ΦΚΑ, όπως κρίθηκε με την 244/2017 απόφαση του Δικαστηρίου επί υπόθεσης πολιτικού συνταξιούχου (βλ. και την όμοια 32/2018 απόφαση της Ολομέλειας του Ελεγκτικού Συνεδρίου επί υπόθεσης στρατιωτικού συνταξιούχου), δεν συνιστά η θέσπιση ενιαίου φορέα κοινωνικής ασφάλισης και η ένταξη των συνταξιούχων του Δημοσίου σ' αυτόν, ώστε να αίρεται και μάλιστα αναδρομικά η πρώτη βάση αντισυνταγματικότητας της ΕΑΣ και να είναι επιτρεπτή η επιβολή του εν λόγω βάρους και στους συνταξιούχους του Δημοσίου. Και τούτο, διότι, κατ' αρχήν, οι διατάξεις του νόμου αυτού, στον οποίο πάντως δεν γίνεται καμία πρωτογενής και νέα ρύθμιση για την εν λόγω εισφορά, αλλά αυτή υπολαμβάνεται ως ισχύουσα ήδη από την επιβολή της με τους νόμους 3863/2010 και 3865/2010, δεν θα μπορούσαν να θεραπεύσουν αναδρομικά την αντισυνταγματικότητα των ως άνω διατάξεων (άρθρα 38 ν. 3863/2010 και 11 του ν. 3865/2010, όπως ισχύουν),

ήτοι για διάστημα πρότερο της θέσης σε ισχύ του ν. 4387/2016 και δη είτε της δημοσίευσης του νόμου (12.5.2016), είτε από 1.1.2017, οπότε και ολοκληρώθηκε η μεταφορά της αρμοδιότητας πληρωμής των συντάξεων του Δημοσίου στον ΕΦΚΑ, η οποία συντελέστηκε με την ΚΥΑ 124456/0092/13.12.2016, καθόσον αυτό θα ισοδυναμούσε με το πρώτον αναδρομική επιβολή της εισφοράς στις συντάξεις του Δημοσίου και κατ' ουσίαν με απόσβεση των σχετικών απαιτήσεων των συνταξιούχων, όπως αυτές είχαν αναγνωρισθεί με τη 244/2017 απόφαση της Ολομέλειας.

37. Σε κάθε περίπτωση ο ν. 4387/2016 δεν προβαίνει σε νέα αναδρομική ρύθμιση του ζητήματος, προσαρμόζοντας τη λειτουργία της εισφοράς προς τα κριθέντα από την Ολομέλεια. Εξ άλλου, από τις συνοδευτικές εκθέσεις του ν. 4387/2016 δεν προκύπτει ότι η παρακράτηση της εισφοράς αλληλεγγύης από τις συντάξεις των πρώην λειτουργών και υπαλλήλων του Δημοσίου και στρατιωτικών, μετά την υπαγωγή τους, από 1.1.2017, στον ΕΦΚΑ και έως τις 31.12.2018 (μετά την 1.1.2019 τα ποσά της Εισφοράς Αλληλεγγύης Συνταξιούχων διατίθενται υπέρ του Ασφαλιστικού Κεφαλαίου Αλληλεγγύης Γενεών, σύμφωνα με το άρθρο 29 παρ. 3 του ν. 4325/2015), ενσωματώθηκε στη μεταρρύθμιση του συνταξιοδοτικού συστήματος που επήλθε με τον ν. 4387/2016, προοριζόμενη πλέον για την κάλυψη τυχόν ελλειμμάτων του εν λόγω φορέα. Ούτε τεκμηριώνεται, σε συνάρτηση με την ως άνω μεταρρύθμιση, η αναγκαιότητα διατήρησης της εισφοράς αυτής, εν όψει και του σκοπού για τον οποίο θεσμοθετήθηκε, ήτοι την κάλυψη ελλειμμάτων των φορέων κοινωνικής ασφάλισης, σε βάρος των συνταξιούχων του Δημοσίου, οι οποίοι και μετά την ένταξη του συστήματός τους στο οργανωτικό σχήμα του ΕΦΚΑ αποτελούν αυτοτελή και όλως διακριτή κατηγορία από τους λοιπούς ασφαλισμένους που εντάσσονται στο σύστημα κοινωνικής ασφάλισης, η οποία δεν συνδέεται με τα υφιστάμενα, κατά την ένταξη του συστήματός τους στον ΕΦΚΑ, ελλείμματα των φορέων αυτών. Η βιωσιμότητα, εξ άλλου, του νέου συνταξιοδοτικού συστήματος τεκμαίρεται και από τη συνοδεύουσα τον νόμο αυτόν αναλογιστική μελέτη («Χρηματοοικονομική εξέλιξη του Συνταξιοδοτικού Συστήματος για το ΙΚΑ - ΕΤΑΜ, ΟΑΕΕ, ΟΓΑ και Δημόσιο (Προβολές 2015 - 2060) από την Εθνική Αναλογιστική Αρχή»), στις αναλογιστικές προβολές της οποίας δεν εκτιμήθηκε η χρηματοδοτική ενίσχυση της εισφοράς αλληλεγγύης, ενώ δεν προκύπτει και ότι οι χορηγούμενες συνταξιοδοτικές παροχές υπολογίστηκαν μειωμένες μετά την παρακράτησή της. Επομένως, εξακολουθεί η εισφορά αυτή και για το επίδικο χρονικό διάστημα να αντίκειται στην αρχή της ισότητας ενώπιον του νόμου και της ισότητας στα δημόσια βάρη (άρθρα 4 παρ. 1 και 5 και 25 παρ. 4 του Συντάγματος), καθώς και στην αρχή της αναλογικότητας (άρθρο 25 παρ. 1 του Συντάγματος).

38. Με την αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση έγινε δεκτό ότι οι διατάξεις των άρθρων 38 του ν. 3863/2010 και 11 του ν. 3865/2010, όπως τροποποιήθηκαν με τις διατάξεις των άρθρων 44 παρ. 10 του ν. 3986/2011 και 2 παρ. 13 του ν. 4002/2011, κατά το μέρος που προβλέπουν την επιβάρυνση με την Εισφορά Αλληλεγγύης Συνταξιούχων (ΕΑΣ) των συντάξεων του Δημοσίου, είναι αντίθετες προς τις ρυθμίσεις των άρθρων 4 παρ.1 και 5, 22 παρ. 5 και 25 παρ. 1 και 4 του Συντάγματος και τις από αυτά απορρέουσες συνταγματικές αρχές της ισότητας στα δημόσια βάρη, της ασφάλειας δικαίου, της προβλεψιμότητας, της προστατευομένης εμπιστοσύνης και της αναλογικότητας και είναι, ως εκ τούτου, ανίσχυρες και μη εφαρμοστέες. Με βάση δε τις νομικές αυτές παραδοχές το δικάσαν Τμήμα έκρινε ότι οι γενόμενες παρακρατήσεις στις συντάξιμες αποδοχές του ενάγοντος και ήδη αναιρεσίβλητου, κατά το χρονικό διάστημα από 1.7.2011 έως 30.9.2015, βάσει των ανωτέρω ανίσχυρων διατάξεων, είναι μη νόμιμες.

39. Λαμβανομένων υπ' όψιν όσων έγιναν δεκτά από το δικάσαν Τμήμα, κατ' ορθή ερμηνεία και εφαρμογή των διατάξεων του ν. 4387/2016, σε συνδυασμό με εκείνες των άρθρων 38 του ν. 3863/2010 και 11 του ν. 3865/2010, όπως τροποποιήθηκαν και ισχύουν, κρίθηκε με την αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση ότι η επιβολή της επίμαχης εισφοράς σε βάρος της σύνταξης του ενάγοντος και ήδη αναιρεσίβλητου, πολιτικού συνταξιούχου, κατά το χρονικό διάστημα από 1.7.2011 έως 30.9.2015, ήτοι για διάστημα πρότερο της σύστασης του ΕΦΚΑ και της ένταξης των δημοσίων λειτουργών, υπαλλήλων και στρατιωτικών στον νέο Φορέα, είναι μη νόμιμη ως αντίθετη στις διατάξεις των άρθρων 4 παρ. 1 και 5, 22 παρ. 5 και 25 παρ. 1 και 4 του Συντάγματος και τις απορρέουσες από αυτές συνταγματικές αρχές. Τούτο, διότι, όπως προεκτέθηκε (σκέψεις 35 έως 37), οι συνταξιούχοι του Δημοσίου αποτελούν διακριτή κατηγορία από τους ασφαλισμένους της κοινωνικής ασφάλισης και μετά την ένταξή τους στον ΕΦΚΑ και δεν μπορούν να θεωρηθούν αναδρομικά ως ωφελούμενοι του κοινωνικοασφαλιστικού συστήματος υπέρ του οποίου παρακρατείται η εισφορά, για όσο χρόνο αυτή καλύπτει τα ελλείμματα των ΦΚΑ (έως 31.12.2018), ενώ σε κάθε περίπτωση εξακολουθούν να συντρέχουν και οι λοιπές τρεις βάσεις αντισυνταγματικότητας της επίδικης εισφοράς.

40. Κατόπιν αυτών, ο προβαλλόμενος τρίτος λόγος αναίρεσης είναι απορριπτός ως αβάσιμος.

41. Κατ' ακολουθίαν των προεκτεθέντων, πρέπει να απορριφθεί, στο σύνολό της, η κρινόμενη αίτηση αναίρεσης.

42. Το Δικαστήριο, κατ' εκτίμηση των περιστάσεων, κρίνει ότι πρέπει να απαλλαγεί το Ελληνικό Δημόσιο από τα δικαστικά έξοδα του αναιρεσίβλητου (άρθρο 275 παρ. 1 εδ. ε' του Κώδικα Διοικητικής Δικονομίας, φ. 97 Α', αναλόγως εφαρμοζόμενο βάσει του άρθρου 123 του π.δ/τος 1225/1981, όπως αυτό ισχύει μετά την τροποποίησή του με το άρθρο 12 παρ. 2 του ν. 3472/2006, φ. 135 Α').

Για τους λόγους αυτούς

Απορρίπτει την αίτηση του Ελληνικού Δημοσίου για αναίρεση της ... απόφασης του II Τμήματος του Ελεγκτικού Συνεδρίου.

Απαλλάσσει το Ελληνικό Δημόσιο από τα δικαστικά έξοδα του αναιρεσίβλητου.

Κρίθηκε και αποφασίστηκε στην Αθήνα, στις 24 Φεβρουαρίου 2020.

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ

Η ΕΙΣΗΓΗΤΡΙΑ ΣΥΜΒΟΥΛΟΣ

ΙΩΑΝΝΗΣ ΣΑΡΜΑΣ

ΒΑΣΙΛΙΚΗ ΣΟΦΙΑΝΟΥ

Η ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ

ΕΛΕΝΗ ΑΥΓΟΥΣΤΟΓΛΟΥ

Δημοσιεύθηκε σε δημόσια συνεδρίαση, την 1^η Δεκεμβρίου 2021.

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ

Η ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ

ΙΩΑΝΝΗΣ ΣΑΡΜΑΣ

ΕΛΕΝΗ ΑΥΓΟΥΣΤΟΓΛΟΥ